Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en
Rekenkamercommissies (NVRR)
Postbus 1058
3860 BB Nijkerk

DG Bestuur en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Contactpersoon

Kenmerk
2013-0000715935

Uw kenmerk

Datum 3 december 2013
Betreft Rekenkamers en decentralisatie

Geachte heer M.,

Bij brief van 8 november 2013 heeft u aandacht gevraagd voor de decentralisaties jeugdzorg, arbeidsparticipatie en maatschappelijke ondersteuning. Terecht wijst u op de doelstellingen van deze omvangrijke operatie en de rol die lokale rekenkamers bij de realisatie van deze doelen kunnen spelen. Om vast te stellen of kansen worden geëffectueerd, is een adequaat stelsel van democratische controle onontbeerlijk. U geeft aan dat inzicht in de besteding van middelen noodzakelijk is om te kunnen beoordelen of het geld wordt ingezet waarvoor het is bedoeld.

Alle drie de bestuurslagen zijn voorzien van rekenkamers. Uw pleidooi voor de horizontale verantwoording kan ik dan ook volledig onderschrijven. De decentralisatie gaat niet uit van betutteling en verticaal toezicht. De decentralisaties stellen hoge eisen aan gemeenten. Om invulling te kunnen geven aan hun controlerende taak, beschikken gemeenteraden over een eigen rekenkamer of rekenkamercommissie. De gemeentelijke rekenfunctie moet ook voor de nieuwe taken zijn toegerust. Uw aanbod om de enkele resterende gemeenten met nog een niet-actieve rekenkamer te ondersteunen bij de versterking van hun rekenfunctie, heb ik ook zeer verwelkomd. Gemeenten zullen straks goed geïnformeerd moeten zijn over de wijze waarop de nieuwe taken en dienstverlening ten uitvoer worden gebracht. Raadsleden – en natuurlijk ook het college – moeten over degelijke informatie beschikken om te kunnen bijsturen, beleidsbeslissingen te nemen en zo nodig bestuurders ter verantwoording te roepen.
Om de uitvoering van de decentralisatietaken te organiseren, zullen vrijwel alle gemeenten onderdeel vormen van samenwerkingsverbanden. Dat is uiteraard ook van betekenis voor de verantwoording. De rekenkamers *èn* de rekenkamercommissies moeten over voldoende onderzoeksbevoegdheden en -instrumentarium beschikken. Reeds eerder heeft u daarbij gewezen op de beperkte positie van rekenkamercommissies ten aanzien van Wgr -verbanden. Bevoegdheden ten aanzien van deze verbanden dienen evenzeer toe te komen aan een gemeentelijke rekenkamercommissie. In het Algemeen Overleg van 30 oktober jl. heb ik aangegeven de bevoegdheden van rekenkamercommissies gelijk te willen trekken met die van rekenkamers. In het inmiddels ingezonden wijzigingsvoorstel wordt geregeld dat aan rekenkamercommissies dezelfde

onderzoeksbevoegdheden worden toegekend als rekenkamers die hebben.[1] Dit betekent dat rekenkamers en rekenkamercommissies over dezelfde bevoegdheden zullen beschikken en dat rekenkamercommissies ook onderzoeksbevoegdheden hebben ten aanzien van de samenwerkingsverbanden.

In uw brief doet u een beroep op mij om nog een stap verder te gaan en om niet alleen gemeenschappelijke regelingen in het kader van de Wgr te bezien, maar ook andere samenwerkingsverbanden waarin lokale overheden participeren. Volgens artikel 184 van de Gemeentewet zijn de bevoegdheden ten aanzien van deze samenwerkingsverbanden namelijk beperkt tot die gevallen waar het belang van een afzonderlijke gemeente meer dan 50% is. Vanwege de samenwerkingsvorming en schaalvergroting wordt deze 50%-grens steeds minder bereikt op het niveau van de afzonderlijke gemeente. De bevoegdheden van rekenkamers en rekenkamercommissies zouden zich daarom naar uw oordeel ook moeten uitstrekken over die gevallen waar een grote gemeentelijke *gezamenlijke* betrokkenheid is.

Op zich kan ik uw redenering wel volgen. De grens van 50% is gesteld omdat – blijkens de toelichting – daarmee voldoende zeker wordt gesteld dat de rekenkamer geen verregaande bevoegdheden krijgt in die gevallen waarin een beperkte betrokkenheid van de gemeente dat niet rechtvaardigt. Nu zou men kunnen stellen dat deze zekerheid ook geboden wordt ingeval meerdere deelnemende gemeenten gezamenlijk beschikken over meer dan 50 procent van het aandelenkapitaal of het financieel belang. Dat heeft een zekere logica. Ik sta dan ook niet onwelwillend tegenover uw gedachte. Bij de begrotingsbehandeling BZK heb ik dit ook aangegeven in reactie op de motie Toorenburg c.s. over deze kwestie.

Maar ik merk daarbij wel op dat dit betrekking heeft op privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden, zoals naamloze en besloten vennootschapen. Daarvoor gelden de regels over aansprakelijkheid en verantwoording van het burgerlijk recht. De decentralisatie betreft publieke taken en middelen.
Het kabinet ziet samen met de VNG toe op de voortgang van de vorming van samenwerkingsverbanden gericht op de decentralisatie. Door de VNG zijn criteria geformuleerd aan de hand waarvan de samenwerkingsverbanden zullen worden beoordeeld. Het kabinet heeft hier een aantal criteria aan toegevoegd waarbij het uitgangspunt is dat de samenwerkingsverbanden worden vormgegeven op grond van Wgr. Ik acht dit ook in het belang van de horizontale verantwoording met inbegrip van de rekenfunctie.

Met het oog op de waarborgen voor het gebruik van bevoegdheden, besluitvormingsstructuren, beïnvloedingsmogelijkheden, toezicht, democratische controle en openbaarheid, gaat voor de behartiging van publieke belangen de voorkeur immers uit naar publiekrechtelijke rechtsvormen. De Wgr zal nog worden aangepast ter verbetering van de publiekrechtelijke samenwerking.[2] Als gemeenten of provincies gebruik willen maken van een privaatrechtelijke rechtsvorm, dan is dat alleen toegestaan indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar

---

[1] *Kamerstukken 2013-2014, TK 33 597, nr. 7.*
[2] *Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en een aantal andere wetten in verband met de dualisering van het gemeente- en provinciebestuur en de invoering van een bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid, alsmede regeling van diverse andere onderwerpen (TK 33 597).*

belang.[3]

Kenmerk
2013-0000715935

In afwachting van de definitieve decentralisatiewetgeving is in veel gemeenten de juridische structuur van de samenwerkingsverbanden nog niet geregeld. Een juridische structuur is noodzakelijk om bijvoorbeeld in het kader van inkoop gezamenlijke verplichtingen te kunnen aangaan. De noodzaak tot een juridische structuur en de mogelijke vorm daarvan is een punt van aandacht voor de komende periode. Ik stel het dan ook op prijs dat u steeds het debat aangaat om te bediscussiëren en te bepalen wat bij intergemeentelijke samenwerkingsverbanden een goede publieke verantwoording kan betekenen en hoe dit moet worden georganiseerd. Omdat het publiekrecht ook meer waarborgen biedt, is het als gezegd in de visie van het kabinet van belang dat de samenwerking in verband met de decentralisatie dan ook wordt gestoeld op de Wgr.

Uw brief besluit met de bemerking dat de decentralisaties in het sociaal domein bij elkaar een groot bedrag beslaan. En dat het van groot belang is dat controle op de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van deze middelen op het moment van de effectuering van de decentralisaties lokaal goed georganiseerd is. Parallel aan de gemeentelijke uitvoeringskracht moet de lokale verantwoordingskracht worden doordacht en vormgegeven. Daarbij spreekt u de ambitie uit dat de lokale rekenkamers en rekenkamercommissies het eerst aangewezen orgaan zullen zijn om die verantwoording te gaan helpen vormgeven en vervolgens te gaan uitvoeren. De bijdrage van uw vereniging – en uiteraard van uw leden - aan het volbrengen van deze belangrijke opgave stel ik zeer op prijs. Ik zou daarom graag met uw vereniging in overleg treden om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken gericht op een toegesneden gemeentelijk ondersteuningsaanbod.

Een afschrift van deze brief heb ik aan de Tweede Kamer gezonden.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

[3] *Artikel 160, tweede lid, Gemeentewet.*